

Aloituskeskustelusta

Tutustuminen

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien keskinäinen luottamus ja kunnioitus luovat perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle. ***Kumppanuus alkaa tutustumisesta.*** Luontevin paikka ensimmäiselle tapaamiselle lapsen ja vanhemman kannalta on perheen koti. Aloituskeskustelu käydään kotona, perheen niin toivoessa päiväkodissa tai muussa sopivassa paikassa.

Puheenvuoro perheelle

Aloituskeskustelun ***lähtökohtana on antaa perheelle puheenvuoro.*** Koti tarjoaa äidille ja isälle turvallisen paikan puheelle omasta perheestä ja lapsesta. Vanhempien kynnys ilmaista odotuksiaan, pelkojaan, epäilyjään ja toiveitaan madaltuu tutussa kotiympäristössä. Koti konkretisoi vanhempien puhetta, jolloin työntekijän mielikuville jää vähemmän tilaa. Lapsen kodissa työntekijä ottaa vastuun tutustumistyöstä lapseen ja vanhempiin.

Lapsen huomaaminen

Koti tarjoaa lapselle turvallisen ympäristön tutustua tulevaan hoitajaansa/kasvattajaansa. Kotona lapsi voi rauhassa luoda omaa suhdettaan kasvattajaan, joka omalla toiminnallaan aktiivisesti tukee lasta. Perheen kotiympäristössä työntekijän on helpointa tutustua siihen, miten lapsi toimii ja leikkii sekä miten hän on yhdessä äidin ja isän kanssa. Tämä ***tietämys lapsesta auttaa kasvattajaa ymmärtämään lasta*** erityisesti lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa.

Ennen päivähoiton aloitusta

Aloituskeskustelu on tarkoitus käydä, ennen kuin lapsi aloittaa ensimmäistä kertaa päivähoiton. Näin vanhemmille jää aikaa valmistaa ja saatella lasta päivähoitoon. Kun työntekijä on tutustunut perheeseen ennen varsinaista aloitustilannetta, ***aikuisten luoma suhde kannattelee lasta.*** Samoin kotikäynnin aikana syntynyt suhde lapsen ja kasvattajan välillä auttaa lasta tulemaan uuteen päivähoitopaikkaan. Aloituskeskustelun voi käydä myös tilanteissa, joissa lapsi siirtyy päiväkodista toiseen, ryhmästä toiseen, aloittaa esiopetuksen tai tarvitsee erityistä tukea.

Lapselle tärkeät ihmiset

Aloituskeskustelun tekee ***lapsen oma tuleva hoitaja*** joko yksin, työntekijäparin tai esim. päiväkodin johtajan kanssa. Perhepäivähoidossa mukana voi olla perhepäivähoidon ohjaaja. ***Perheestä paikalla on lapsi ja aina-kin toinen vanhemmista, mieluiten molemmat vanhemmat.*** Jos perhe haluaa, paikalla voi olla sisaruksia ja muita lapselle läheisiä ihmisiä. Yksinhuoltaja- ja uusperheessä voi vanhemman kanssa keskustella etukäteen, onko etävanhemman mahdollista olla mukana keskustelussa.

Keskustelulomake

Keskustelulomake ja siinä olevat ***kysymykset on tarkoitettu työntekijän avuksi ja työvälineeksi*** ko. tilanteeseen. Vanhempien vastauksia ei ole tarkoituksenmukaista kirjata kaikkinsa. Työntekijä voi tehdä itselleen joitakin muistiinpanoja helpottaakseen yhteenvedon tekemistä keskustelun lopussa. Työntekijän on hyvä kertoa tai näyttää kirjaamansa asiat perheelle ja toimia tilanteessa muutenkin avoimesti. Työntekijä tekee mahdollisimman vähän omiin tulkintoihin perustuvia johtopäätöksiä. Työntekijä pitäytyy vanhempien puheessa ja heidän kertomissaan asioissa ja tekee tarkentavia kysymyksiä tarvittaessa. Vanhemmilla on aina tiedonsaantioikeus kirjatuista asioista.

Kumppanuuden periaatteet

Kotona tehty aloituskeskustelu ***toteutetaan aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti;*** perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla. Kotikäynnillä työntekijä on luomassa pohjaa vanhempien ja päivähoiton työntekijän väliselle suhteelle. Luottamuksellista suhdetta rakentaa vanhempien kokemus kuulluksi tulemisesta, joka on keskeinen tavoite aloituskeskustelun toteutumisessa.

PÄIVÄHOIDON ALOITUSTA EDELTÄVÄ KESKUSTELU

Työryhmä:

Arja Hastrup, Stakes

Marja Kaskela, Stakes

Marjatta Kekkonen, Stakes

Mirjam Kalland, Fskompetenscentret

Stina Forsberg, Fskompetenscentret

KOTIKÄYNTINÄ TEHDYN ALOITUSKESKUSTELUN TAVOITTEET:

1. Tutustua lapseen ja nähdä miten hän toimii kotiympäristössä vanhempiensa kanssa.
2. Edistää lapsen turvallista päivähoiton alkua.
3. Luoda pohja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalle.
4. Kuulla vanhempien odotuksia päivähoidosta ja heidän kasvatuskäsityksiään.
5. Luoda pohja vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden väliselle suhteelle ja kasvatuskumppanuudelle.

MUISTA:

- **elleivät vanhemmat halua vastata johonkin kysymykseen voit siirtyä seuraavaan ja palata siihen myöhemmin tarvittaessa**
- **että osa kysymyksistä esitetään sekä äidille että isälle (edellyttäen että molemmat ovat paikalla), nämä kysymykset on merkitty kolmiolla ▶**
- **rohkaista vanhempaa /vanhempia avoimeen keskusteluun, moralisoimatta ja korostamatta omia mielipiteitäsi oikeasta ja väärästä. Tue ja kannusta myönteisiä kokemuksia. Mahdollisiin kielteisiin tunteisiin on hyvä pysähtyä kiirehtimättä eteenpäin. Yritä ymmärtää vanhempien huolen todellisuus heidän kuvaillessa asioita.**

ESITTÄYTYMINEN

- kerro nimesi ja toimipaikkasi
- kerro tapaamisen tarkoitus
- kerro itse haastattelusta, sen etenemisestä ja keskustelun pituudesta
- kerro esittäväsi kysymyksiä molemmille vanhemmille

ALKUJUTTELU

Aluksi on hyvä keskustella vanhempien kanssa tavallisista arkisista asioista. Se rentouttaa tunnelmaa ja edistää tutustumista.

Huomioi päivähoitoon tuleva lapsi (sekä mahdolliset sisarukset) lapsen iästä ja persoonallisuudesta riippuen.

I. PERUSTIEDOT PERHEESTÄ

Keitä teidän perheeseen kuuluu?

(Keitä on paikalla, onko muita perheenjäseniä kuin paikalla olijat?)

2. VANHEMPIEN KUVAUS LAPSESTAAN

Pyydä vanhempaa kuvaamaan lastaan. Vahvista vanhemman myönteistä puhetta lapsestaan.

► Kerro kolme lastasi kuvaavaa esimerkkiä!

- esimerkiksi iloinen, pyydä kumpaakin vanhempaa vuorollaan kuvaamaan miten lapsi käyttäytyy kun hän on iloinen.

► Milloin olet ylpeä lapsestasi?

- pyydä vanhempaa kuvaamaan tilannetta, jolloin hän on ylpeä lapsestaan

► Kuvaile lastasi kun hän on väsynyt tai vihainen!

- pyydä konkreettisia esimerkkejä ja kysy miten vanhempi toimii näissä tilanteissa.

►Miten lapsesi nukkuu?

- pyydä vanhempaa kuvaamaan lapsen nukkumistavat, esim. miten hän yleensä nukkuu yöt ja mahdolliset päiväunet.

►Miten lapsesi syö?

- kysy miltä tavallinen ruokailutilanne näyttää kotona, esim. mitä lapsi yleensä syö ja syökö hän itse

►Miten lapsesi toimii toisten lasten kanssa?

- pyydä vanhempaa kuvailemaan lapsen tapaa olla yhdessä toisten lasten kanssa

►Onko jokin asia tai tavara, joka on erityisen tärkeä lapsellesi?

- esim. unilelu, tutti, unilaulu tai jotain muuta vastaavaa.

►Oletko jostakin asiasta huolissasi lapseesi liittyen?

- pyydä vanhempaa kuvaamaan tarkemmin tätä huoltaan, milloin hän tuntee huolta ja missä tilanteissa.
- voit kysyä, minkälaista apua hän toivoisi ja keneltä
- onko lapsella / teillä jo jotakin tukea

3. LAPSEN ELÄMÄNVAIHEET, HOIVA- JA EROKOKEMUKSET

Kertoisitko ajasta ennen kuin.... silloin kun ...siitä eteenpäin

Pyydä vanhempia kuvaamaan lyhyesti lapsen elämävaiheita.
(Esim. lapsen syntymä, vauvavaihe, taaperoi-ikä, leikki-ikä)

►Miltä tämä aika Sinusta tuntui ?

Miten olette tähän asti järjestäneet lapsen hoidon?

(Esim. äitiysloma/isyysloma, vanhempainloma, nykytilanne: kuka/ketkä lasta hoitaa tällä hetkellä, kuka tai ketkä ovat osallistuneet lapsen hoitoon)

Ketkä aikuiset ovat lapselle tärkeitä?

- pyydä vanhempia kuvaamaan lapsen suhdetta heihin

Onko lapsella aikaisempia erokokemuksia?

(Esim. arkiset erotilanteet, mm. matkat ja sairaudet jne., vanhempien avioero, toisen vanhemman kuolema, lapsen sairaalahoito, vanhemman sairaalahoito)

Voit tarkentaa seuraavia asioita:

Miten vanhempien mielestä lapsi suhtautui eroon?

Miten he kokivat eron?

Millä tavalla vanhemmat auttoivat lasta kestämään eron?

Erokokemukset voivat vahvistaa lasta, mutta toisaalta ne saattavat horjuttaa lapsen turvallisuuden tunnetta. Tämän vuoksi on hyvä tietää, minkälaisia erokokemuksia lapsella on ollut tai minkälaisia tiedetään olevan tulossa, missä iässä erokokemukset ovat olleet ja minkälaisia järjestelyjä niihin on liittynyt. Nämä voivat vaikuttaa siihen, miten lapsi selviää esim. päivähoitoon menon aiheuttamasta erotilanteesta.

4. VANHEMPIEN KÄSITYS ITSESTÄÄN VANHEMPINA

► Kuvaile itseäsi äitinä/isänä!

- mitä vanhemmat pitävät omina vahvuuksinaan?

Vahvista vanhemman omia voimavaroja. Tarvittaessa pysähdy rauhassa kuulemaan vanhemman huolen aiheita.

5. PÄIVÄHOITOON LIITTYVÄT ODOTUKSET JA TUNTEET

► Millaisia tunteita ja ajatuksia teissä herää siitä että lapsi tulee hoitoon?

Kuuntele vanhempien tunnelmia lapsen päivähoiton aloitukseen liittyen, esim. syyllisyys, iloisuus, helpotus, ristiriitaiset tunteet ja mahd. aikaisemmat kielteiset päivähoitokokemukset.

► Oliko tämä itsestään selvä ratkaisu vai oliko asioita, jotka mietityttivät?

► **Minkälaisia asioita ajattelette että päivähoito tuo mukanaan?**

- kysy asiaa lapsen kannalta/ äidin ja isän kannalta
- myönteisiä asioita voivat olla esim. uusia ystäviä, parempi taloudellinen tilanne
- kielteisiä asioita voivat olla esim. enemmän stressiä, vähemmän aikaa lapsensa kanssa

► **Miten uskotte että päivähoitonaloitus tulee muuttamaan teidän arkipäiväänne?**

- kysy esim. kuka tuo ja hakee lapsen päivähoidosta
- kuka hoitaa lasta, jos hän sairastuu?

► **Oletko huolissasi jostakin asiasta?**

- pyydä vanhempia kuvaamaan asiaa ja siihen liittyvää tunnetta.

► **Jos huolta on, mitä tukea toivotte päivähoitohenkilökunnalta?**

- pyydä konkreettisia esimerkkejä asioista joissa henkilökunta voisi olla avuksi.

► **Minkälaisia toiveita teillä on yhteistyöstä?**

- minkälaisia toivomuksia vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta: yhteydenpidon muodot ja tiheys, kuinka usein vanhemmat haluavat palautetta oman lapsensa kehityksestä tai muista lapseen liittyvistä asioista.

Miten olette valmistaneet lasta päivähoiton aloitukseen?

- kysy myös millä tavalla henkilökunta voisi auttaa, että lapsen päivähoitoon tulo sujuisi mahdollisimman hyvin.

ON TÄRKEÄÄ, ETTÄ VANHEMPIEN KANSSA YHDESSÄ SOVITAAN LAPSEN HOIDON ALKUVAIHEESEEN LIITTYVÄT KÄYTÄNNÖT.

Mitä sovimme päivähoiton aloituksesta?

6. MUUTA

► **Onko vielä jotakin mistä haluaisitte kertoa?**

- lopuksi sopikaa siitä, mitkä asiat olisivat vanhempien mielestä oleellisia välittää koko tiimille.

Lopeta yhteiskeskustelu myönteisellä ja lämpimällä tavalla, jossa kootaan yhteen keskustelun avainkohdat, lapsen ja perheen voimavarat sekä mahdolliset huolen aiheet. Kerro että vanhemmat voivat aina tarvittaessa soittaa tai tulla päivähoitopaikkaan keskustelemaan. Kerro, että aloituskeskustelun asioihin on tarkoitus palata lapsen yhteistyökeskustelun (tai hoito- ja kasvatustietokeskustelun, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun, esiopetuskeskustelun) yhteydessä muutaman kuukauden päästä siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon.

Lopuksi kiitä vanhempia luottamuksesta ja hyvän yhteistyön aloituksesta!